
Opinió | 9 | Actualitzat el 14/01/2019 a les 12:31

El resiliènt marc mental franquista

CATALÀ / CASTELLANO / ENGLISH

George Lakoff defineix el marc mental com la suma d'un conjunt d'expressions i llenguatge, i, alhora, de conceptes ideològics que, mitjançant la popularització, construeixen un espai ideològic que condiciona una societat. Aquest lingüista cognitiu també és conegut per la teoria de la metàfora conceptual aplicada a l'anàlisi política en termes de "frames", marcs en anglès. Un plantejament que té moltes similituds -si s'encara des d'una visió de psicoanàlisi i construcció de l'opinió pública- amb el discurs d'hegemonia popularitzat pel postmarxista Ernesto Laclau, que tant agrada als podemites. Passant per Lakoff i Laclau, faig cap a "l'espai de convivència que ens vam donar". O sigui, el "marc", en termes lakoffians, del qual s'omple la boca Albert Rivera i, en bona part, Pablo Casado. Ni l'un, nascut l'any 1979, ni l'altre, que va venir al món el 1981, van contribuir a "donar" res. Ni ells, ni un 60% llarg d'espanyols vius van votar -no pas validar- l'"statu quo" encetat el 1978. Un règim forjat sobre un immutable articulat constitucional i una indivisibilitat territorial que, petí qui petí, ha de continuar sent sant i senya al regne d'Espanya. Els arguments falsament "legalistes" d'aquesta nova classe política arranada a la dreta -i bona part de la dita d'esquerres- serien ben caduques si una bossa de ciutadans no estiguessin entrampats amb les glòries edulcorades del franquisme i no rebessin un discurs sibil·lí continuat dels mitjans de comunicació potinejats per l'estat i els tentacles obscurs de l'Ibex. Tot s'hi val per mantenir ben viu l'"engany" de la transició i abonar el terreny als partidaris de l'ús ininterromput de les clavegueres de l'estat tot i la fi de la dictadura. Als qui permeten que l'alta judicatura es rellevi per nepotisme i tràfic d'influències. Als que malden perquè Església mantingui tots els privilegis... En resum, dels abanderats de l'"a por ellos".

Amb motiu de l'aniversari de la Constitució, Barcelona va acollir un "teatre" amb dos rapsodes de luxe: Miquel Roca i Felipe González. L'exresident espanyol va dir, com aquell qui no vol, que en la taula de redacció de la carta magna s'havia "obviat" el debat entre monarquia o república, ja que "quedava entès" que el borbó triat a dit pel "generalísimo" era un garant suficient per "construir" un espai democràtic. Una contradicció en si mateixa que, quatre dècades després, ha revifat -només cal veure els plebiscits promoguts entre els estudiants universitaris- i que, al seu dia, va haver de valdre's del 23-F per legitimar la figura d'un monarca convertit en estendard d'un canvi de cicle polític. Alhora, qualsevol alternativa federal quedava neutralitzada gràcies al desplegament autonòmic. El problema, però, és que, quatre dècades després, aquest model ha quedat obsolet i l'efecte aspirador de poder i diners de Madrid ha deixat "buides" bona part de les regions de l'estat. Una mostra que el marc mental unitarista i totalitari ha persistit en els governs de torn (PSOE-PP) és que, des de la ribotada de l'Estatut, a Catalunya es torna a qüestionar l'estatus de la llengua, el model d'ensenyament o la conveniència d'uns mitjans de comunicació públics mentre fa temps que estan paralitzades la reforma del finançament i l'increment de les quotes d'autogovern. A Madrid no n'hi ha ni cinc i, en conseqüència, la desinversió es fa palesa no només a casa nostra, sinó a altres comunitats infrafinançades com les afectades pel bloqueig del corredor mediterrani.

De fet, no fa pas gaire temps, Felipe feia "bolos" amb Jordi Pujol, un altre bon reciclador d'adeptes al dictador als primers vuitanta. Recordo una estona ben amena a l'antiga seu de Caixa Manresa a Santa Anna on, durant anys, Adolf Todó va gaudir encapçalant unes jornades d'economia que li permetien fer el merda. Parlant -ja en passat- del "cafè per a tots" i de l'estat de les autonomies, González feia broma sobre el clatellot de la loapa i el molt honorable es vantava dels cops que havia desplegat, amb èxit, la tàctica del peix al cove. No obstant això, va ser el mateix Pujol qui va pronosticar que les costures del model polític espanyol estaven a punt de rebentar. Al seu llibre "Residuals o independents?" (2011) anunciava la involució de la relació entre Catalunya i Espanya i, entre línies, sentenciava que a Madrid advocaven per retirar el que havien

concedit. Amb l'Estatut al Constitucional, quedava clar que Aznar i els seus dinamitaven el pacte del Majestic. La imatge de portada de l'edició de Pòrtic el subtítol del llibre -"Quan es trenquen els ponts"- no van poder ser més premonitoris.

CASTELLANO

El resiliente marco mental franquista

George Lakoff define el marco mental como la suma de un conjunto de expresiones y lenguaje, y, a su vez, de conceptos ideológicos que, mediante la popularización, construyen un espacio ideológico que condiciona una sociedad. Este lingüista cognitivo, también conocido por su teoría de la metáfora conceptual aplicada al análisis político a partir de la representación de "frames", marcos en inglés. Un planteamiento que tiene muchas similitudes -si se aborda desde la visión del psicoanálisis y la construcción de la opinión pública- con el discurso de hegemonía popularizado por el postmarxista Ernesto Laclau que tanto gusta a los podemitas. Pasando por Lakoff y Laclau llegamos al "espacio de convivencia que nos dimos". O sea, el marco, en términos lakoffianos, que anda en boca de Albert Rivera y, en muchas ocasiones, de Pablo Casado. Ni uno, nacido en el año 1979, ni otro, que vino al mundo en 1981, contribuyeron a "dar" nada. Ni ellos, ni un 60% amplio de españoles vivos votaron -que no validaron- el "status quo" inaugurado en 1978. Un régimen forjado sobre un inmutable articulado constitucional y una indivisibilidad territorial que, pese a quien pese, debe continuar siendo el santo y seña en el Reino de España. Los argumentos falsamente "legalistas" de esta nueva clase política escorada a la derecha -y buena parte de la llamada de izquierdas- habrían caducado si una bolsa de ciudadanos no estuviera entrampada con las glorias edulcoradas del franquismo y recibiera un discurso sibilino continuado de los medios de comunicación pastealados por el Estado y los oscuros tentáculos del Ibex. Todo vale para mantener vivito y coleando el "engaño" de la transición y abonar el terreno a los partidarios del uso ininterrumpido de las cloacas del Estado a pesar del fin de la dictadura. Los que permiten que la alta judicatura se releve por nepotismo y tráfico de influencias. Los que se afanan para que la Iglesia mantenga todos los privilegios... En resumen, los abanderados del "a por ellos".

Con motivo del aniversario de la Constitución, Barcelona acogió un "teatrillo" con dos rapsodas de lujo: Miquel Roca y Felipe González. El expresidente español dijo, como quien no quiere la cosa, que, en la mesa de redacción de la carta magna, se "obvió" el debate entre monarquía o república, ya que "se daba por hecho" que el borbón elegido a dedo por el "generalísimo" era garante suficiente para "construir" un espacio democrático. Una contradicción en sí misma que, cuatro décadas después, ha reavivado -con fijarnos en los plebiscitos promovidos entre los estudiantes universitarios nos basta- y que, en su día, tuvo que valerse del 23-F para legitimar la figura de un monarca convertido en estandarte de un cambio de ciclo político. A su vez, cualquier alternativa federal quedó neutralizada gracias al despliegue autonómico. El problema, ante todo, es que, cuarenta años después, este modelo ha quedado obsoleto y el efecto aspirador de poder y dinero de Madrid ha dejado "vacías" gran parte de las regiones del Estado. Una muestra que el marco mental unitarista y totalitario ha persistido en los gobiernos de turno (PSOE-PP) es que, desde la cepillada del Estatut, en Cataluña vuelve a cuestionarse el estatus de la lengua propia, el modelo educativo o la conveniencia de unos medios de comunicación públicos mientras que hace tiempo que están paralizadas la reforma de la financiación y el incremento de las cuotas de autogobierno. En Madrid están sin blanca y, en correspondencia, la desinversión se pone más de manifiesto, no solo en Cataluña, sino en otras comunidades infrafinanciadas como las afectadas por el bloqueo del corredor mediterráneo.

De hecho, no hace mucho tiempo, Felipe hacía "tourné" es con Jordi Pujol, otro buen reciclador de adeptos al dictador a principios de los ochenta. Recuerdo una sobremesa bien amena en la antigua sede de Caixa Manresa donde, durante años, se celebraron unas prestigiosas jornadas de economía. Hablando -ya en pasado- del "café para todos" y del estado de las autonomías, González bromeaba sobre el batacazo de la "loapa" y el "molt honorable" alardeaba de las veces que en Madrid había desplegado, con éxito, la táctica del peix al cove (literalmente, "pez al

cesto" tras conseguir, en el Congreso de los Diputados, acuerdos favorables para Cataluña). No obstante, fue el mismo Pujol quien pronosticó que las costuras del modelo político español estaban a punto de reventar. En su libro "Residuals o independents?" ("¿Residuales o independientes?"), de 2011, anunciaba la involución de la relación entre Cataluña y España y, entre líneas, sentenciaba que en Madrid abogaba por retirarlo que habían concedido. Con el Estatuto Constitucional, quedaba claro que José María Aznar y los suyos dinamitaban el pacto del Majestic entre CiU y PP. La imagen de portada de la edición del editorial Pòric y el subtítulo del libro ("Cuandose rompen los puentes") no pudieron ser más premonitorios.

?

ENGLISH

The resilient Francoist mental framework

George Lakoff defines frameworks as the summation of a set of expressions and language, and, at the same time, ideological concepts that, through their popularization, built an ideological space that conditions a society. This cognitive linguist is also noted for his conceptual metaphor applied to political analysis as of different frame representations. An approach that has many similarities - if it is observed from the vision of psychoanalysis and the construction of public opinion - with hegemony discourse popularized by the post-Marxist Ernesto Laclau, which Podemos political leaders (the party that, theoretically, gathers the Spanish republican inheritance) excite so much. Walking from Lakoff to Laclau we arrive to "the space of coexistence" that we gave ourselves. That is, the "frame", in Lakoffian terms, that Albert Rivera (Ciudadanos party leader) repeats without stopping and, in many times, as also the Popular Party (PP) president Pablo Casado. Neither one, born in 1979, nor another, who came into being in 1981, contributed to give nothing. Neither they, nor a large 60% of live Spaniards voted -not validated- the status quo raised in 1978. A regime forged on an immutable constitutional articulation and a territorial indivisibility that, in spite of who it weighs, must continue being the countersign in the Kingdom of Spain. The falsely legalistic arguments of this new political class heeded to the Right -and most from the left-wing- would have expired if a considerable citizens segment were with the sweetened Francoist glories and they received a continuous sibylline speech from the media plot by the state machinery and the dark tentacles of the Ibex (Spanish stock index). Anything goes to keep the deceit of political transition alive and lay an uninterrupted use of the state cesspool to supporters despite the end of the dictatorship. Those who allow the high judiciary to be relieved by nepotism and influence peddling. Those who strive to maintain all Catholic Church privileges... In short, the standard bearers of political repression.

On the anniversary of the Constitution, Barcelona hosted a little theatre comedy with two luxury stars: Miquel Roca (one of the fathers of the Magna Carta) and Felipe González. The former Spanish president said, on the quiet, that, at the writing table of the Constitution, the debate between monarchy or republic "was avoided", because it was taken for granted that the Bourbon elected hitchhiking by "el generalísimo" (supreme commander Francisco Franco) it was given as a "sufficient guarantor" to build a democratic space. A contradiction in itself that, four decades later, has revived -as we could see in the plebiscites promoted among university students in Barcelona and Madrid. A reality that, in its day, had to use the 23-F (coup attempt) to legitimize the figure of a monarch turned into a standard of a change of political cycle. At the same time, any federal alternative was neutralized because of the autonomic deployment. The problem, first, is that, forty years later, this model became obsolete and the vacuum effect propitiated by the money and the power of Madrid emptied many Spanish regions. A sample that the unitary and totalitarian mental framework persisted across PSOE (social democrat party) and PP on duty governments is that, since "the cut" of Catalan status of autonomy dictated by the Constitutional Court (2010), in the region, the status of native tongue, the educational model or the convenience of public media are questioned again. Meanwhile, the reform of financing and the increase of self-government quotas are paralyzed. Madrid is strapped for cash and, accordingly, disinvestment increases not only in Catalonia, also in other underfunded communities such as those affected by the blockade of the Mediterranean corridor.

In fact, not long ago, González was touring with Jordi Pujol, another good recycler of adepts to the dictator in the early eighties. Talking -already in the past- about the one known as "coffee for everyone" related with the Spanish state of autonomies, the former Spanish president joked about the bump in Catalan self-government caused by the Law of Harmonization of the Autonomic Process in 1982. For his part, the president of Catalonia between 1980 and 2003 boasted of the times that used successfully the tactic called "fish to the basket" in Spanish Parliament. Pujol's party strategic deals gave substantial agreements for Catalonia during more than 25 years. However, it was Jordi Pujol himself who predicted that the seams of political Spanish model were about to break. In his book "Residuals o independents?" ("¿Residual or independent?"), published in 2011, announced the involution of the relationship Catalonia-Spainand, reading between the lines, sentenced that Spanish politics pleaded for withdrawing what they had granted. With Catalan status of autonomy under the microscope of Constitutional Court, it was clear that José María Aznar and their people dynamited the Majestic Pact (namedas the hotel in Barcelona where the parties of Aznar and Pujol signed the last transfer duty from Spanish government to the Catalan.)The image on the cover of the book and its subtitle ("When the bridges are broken") couldn't be more premonitory.

English translation by Marta Perarnau (es.linkedin.com/in/perarnaum)

Imatge: Carles Claret.